

Projekt Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Istebna na rok 2018 oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2018

I. WSTĘP

Wśród problemów społecznych w Polsce te związane z uzależnieniem są najtrudniejszymi do rozwiązania. Wynika to głównie z ich rozmiarów, złożoności, a także kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie ponoszą nie tylko osoby indywidualne, ale także całe społeczeństwo. Alkohol jako produkt jest legalnym towarem rynkowym, jednak ze względu na szkody jakie powoduje jest przedmiotem zainteresowań ustawodawcy, który stosując odpowiednie uregulowania stara się ograniczyć ich rozmiary oraz wdrożyć sposoby rozwiązywania tych problemów za pośrednictwem innych środków. Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii ma na celu wdrażanie i koordynowanie działań profilaktycznych związanych z eliminacją tych zjawisk, ukierunkowanych na ograniczenie używania środków odurzających i substancji psychotropowych. Międzynarodowa Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD - 10 uznaje uzależnienie od alkoholu za jeden z rodzajów zaburzeń psychicznych i zachowania. Narkomania definiowana jest jako stałe lub okresowe używanie w celach innych niż medyczne środków odurzających lub substancji psychotropowych albo środków zastępczych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie. Narkomania jest zwykle wynikiem wielorakiego zażywania środka uzależniającego, jedynie wyjątkowo, np. przy zażyciu kokainy czy heroiny, rozwija się po jednorazowej dawce.

Większość kompetencji i środków finansowych jest zlokalizowanych na terenie gminy, które na mocy ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii uzyskały kompetencje do rozwiązywania problemów alkoholowych w społecznościach lokalnych. Gminy z racji dysponowania największą wiedzą o problemach w swoich społecznościach oraz o dostępnych zasobach, mogą tym samym przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności. Zmiany społeczno - ekonomiczne dokonujące się w naszym kraju, sprzyjają rozpowszechnianiu się metody na używanie środków psychoaktywnych. Wzrasta liczba osób eksperymentujących z używkami. Szczególnie niepokojące jest zjawisko wzrostu zagrożenia narkomanią wśród młodzieży, a także obniżanie się granicy wieku osób mających kontakt ze środkami uzależniającymi.

Samorząd Gminy na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii jest odpowiedzialny za działania podejmowane w sprawie rozwiązywania powyższych problemów w społecznościach lokalnych. Prowadzenie działań związanych z szeroko rozumianą profilaktyką oraz integracja społeczna osób uzależnionych należy do zadań własnych gminy, które realizowane są w oparciu o przyjęte programy: Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii. Dokumenty, uchwalane corocznie przez Radę Gminy Istebna są kontynuacją wielu działań zainicjowanych w latach poprzednich. Rok 2018 będzie kolejnym rokiem realizacji przedsięwziętych wcześniej działań. Powyższe programy określają zakres i formę realizacji zadań wynikających z ustaw, ponad to uwzględniają cele operacyjne dotyczące profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałanie narkomanii zawarte w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020. Nadrzędnym ich zadaniem jest, jak co roku, tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych, zmierzających do:

- zapobiegania powstawaniu nowych problemów,
- zmniejszeniu rozmiaru problemów, które aktualnie występują,
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie już z istniejącymi problemami.

II. PODSTAWY PRAWNE

Najważniejsze założenia polityki wobec alkoholu w Polsce wynikają z Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Obie ustawy określają kierunki polityki państwa wobec używek: alkoholu i narkotyków, Kompleksowo regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotyków, wskazują zadania, określają podmioty odpowiedzialne za ich realizację, wskazują źródła finansowania zadań. Dokumenty opisują funkcjonowanie rynku z używkami, regulują też dziedzinę promocji i reklamy, a także formułują przepisy karne dotyczące nielegalnego obrotu nimi. Wprowadzone zapisy określają zasady postępowania wobec osób nadużywających alkoholu i spożywających narkotyki. Dodatkowo także określają podstawy leczenia odwykowego oraz wskazują kompetencje i zadania Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii. Podmiotami wyznaczonymi przez ustawodawcę do realizacji zadań z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałaniu narkomanii są organy administracji rządowej, samorządowej, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe.

Dokumentem, który oprócz ustawy, stanowi prawną podstawę podejmowanych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii wchodzących w skład strategii uchwalanej przez Radę Gminy Istebna.

III. CHARAKTERYSTYKA PROBLEMÓW

Istotą właściwej realizacji gminnego programu jest współpraca wielu podmiotów według zasady, iż każde zadanie powinno być realizowane przez podmiot, który w danym obszarze jest najbardziej kompetentny. Zagrożenie dzieci i młodzieży substancjami psychoaktywnymi jest szczególnie niepokojącym zjawiskiem, mającym miejsce w dzisiejszej rzeczywistości. Wymaga ono diagnozowania i podejmowania środków zaradczych. Pod pojęciem substancji psychoaktywnych rozumiemy substancje pochodzenia naturalnego lub syntetycznego używane w celu zmiany stanu psychicznego. Powyższe warto traktować jako dyrektywę do intensyfikacji działań profilaktycznych w szkołach. Wynika z nich również, iż osoby pracujące z młodzieżą stają w obliczu nowych problemów wychowawczych. Picie alkoholu staje się bowiem zachowaniem powszechnym wśród młodzieży i nie dotyczy on już tylko tzw. trudnej młodzieży i osób dorastających w rodzinach dysfunkcyjnych. Poza tym w okresie ostatnich lat wzrosły niektóre wskaźniki picia alkoholu przez dziewczęta, nieznacznie tylko różniąc się od poziomu wskaźnika chłopców. Znaczący wpływ na sięganie przez młodzież po napoje alkoholowe, zwłaszcza te niskoprocentowe, mają media. Reklamy przekonują, że piwo to napój orzeźwiający, który ma się kojarzyć z zabawą, energią, młodością. Okazuje się, że spory procent młodzieży uważa, że piwo nie jest alkoholem. Reklamy piwa pojawiające się w czasie największej oglądalności przedstawiają ludzi szczęśliwych, zrelaksowanych, otoczonych przyjaciółmi. Młodzi identyfikując się z bohaterami reklam, chcą spędzać czas podobnie. Browary dążą by ich wizerunek odbierany był pozytywnie, wbrew zakazowi ustawodawcy sponsorują sport, akcje charytatywne, organizują pikniki i biesiady, po to by przyciągnąć młodego człowieka, chcąc pozyskać nowego potencjalnego konsumenta.

Wiele badań wykazało, że współczesna młodzież eksperymentuje równolegle z różnymi substancjami psychoaktywnymi, zarówno legalnymi, jak i nielegalnymi. Substancje nielegalne wprawdzie nie są reklamowane wprost, jednak narkotykowe wizje i doznania są często obecne w kulturze masowej, przede wszystkim na forach internetowych adresowanych do młodzieży czy choćby w popularnych piosenkach. Konsumpcja narkotyków w młodym pokoleniu wzrasta. Dlatego działania zmierzające do ograniczania popytu na narkotyki wydają się ciągle podejściem, z którym można wiązać duże nadzieje. Problem narkomanii, pomimo wielu działań jest w Polsce nadal bardzo aktualny. Wyeliminowanie nielegalnej sprzedaży substancji psychoaktywnych jest niestety prawie niemożliwe. Dlatego należy skupić się na działaniach profilaktycznych mających na celu zmniejszenie liczby osób chętnych do kupowania narkotyków w myśl reguły popyt – podaż. Na problemy związane z narkotykami należy patrzeć szeroko, widzieć je w kontekście problemów powodowanych przez używanie innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie ze stanowiskiem Światowej Organizacji Zdrowia wszelkie substancje psychoaktywne niezależnie od tego, czy legalne, czy nielegalne są groźne, patrząc na rzecz z perspektywy zdrowia publicznego.

Współwystępowaniu używania różnych substancji legalnych i nielegalnych towarzyszy interakcja problemów z tym związanych. Nadmierne picie i narkotyki, jeżeli występują jednocześnie, wywołują w sumie więcej poważnych problemów. Często problem nadużywania substancji psychoaktywnych łączy się ze zjawiskiem przemocy czy przestępczości. Może prowadzić do bezrobocia i pogorszenia sytuacji materialnej. Obserwuje się też interakcyjny wpływ innych czynników, np. stylu życia czy warunków

zyciowych. Osoby, które dotknął już problem alkoholowy lub stały się regularnymi użytkownikami narkotyków, doświadczają poważnych szkód zdrowotnych, podlegają też procesowi społecznej degradacji.

IV. CELE I ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości wiedzy mieszkańców Gminy Istebna oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Kształtowanie polityki alkoholowej oraz przeciwdziałania narkomanii poprzez zabieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień. Wzrost kompetencji mieszkańców i uczniów szkół znajdujących się na terenie gminy z zakresu problematyki uzależnień i zachowań ryzykownych. Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu, narkotyków itp., wytycza główne kierunki działań profilaktycznych oraz działań mających na celu rozwiązanie problemów alkoholowych i narkomanii, integrację i integrację społeczną osób współuzależnionych i uzależnionych. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii realizowany jest przez Referat Społeczno - Administracyjny Urzędu Gminy przy współdziałaniu osób fizycznych i prawnych, instytucji rządowych i poza rządowych, w tym policji, sądu, organizacji pozarządowych zajmujących się edukacją, kulturą, pomocą społeczną, sportem i rekreacją oraz wychowaniem. Osoby, instytucje i organizacje pozarządowe wnosząc swoje doświadczenie i inicjatywę w zapobieganiu i rozwiązaniu problemów alkoholowych są integralną częścią systemu pomocy utworzonego w Gminie Istebna. programy dostosowane są do specyfiki problemów alkoholowych w Gminie Istebna i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym.

Cele szczegółowe programu są zgodne z kierunkami działań określonymi w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii.

- 1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej, psychologicznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkomanii uzależnieniem :
  - a) przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu powodujących rozpad pożycia rodzinnego, demoralizację małoletnich, zakłócenie spokoju lub porządku publicznego,
  - b) prowadzenie rozmów interwencyjno-motywuujących z osobami, co do których wpłynęły zgłoszenia,
  - c) kierowanie osób, które nie zgodziły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie się leczeniu odwykowemu na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
  - d) kierowanie wniosków do sądu rejonowego o zobowiązanie się podjęcia leczenia odwykowego i pokrywanie kosztów sądowych
  - e) pokrywanie kosztów przeprowadzenia badania przez biegłego sądowego (psycholog, psychiatra),
  - f) prowadzenie i finansowanie Punktu Konsultacyjnego (energia, opał, telefony itp., wynagrodzenie osób pracujących w punkcie, zakup materiałów biurowych i edukacyjnych)
  - g) zakup artykułów biurowych i innych materiałów potrzebnych na bieżącą działalność GKRPA
  - h) kierowanie osób uzależnionych oraz sprawców przemocy domowej do dobrowolnego korzystania z pomocy psychologicznej w punkcie konsultacyjnym w Istebnej,
- 2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie poprzez:
  - a) Szkolenie Przewodniczącego i członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - b) Zorganizowanie i finansowanie kolonii i ferii dla dzieci z rodzin zagrożonych patologią społeczną i z rodzin z problemem alkoholowym,
  - c) Koordynowanie działań dotyczących pomocy ofiarom przemocy domowej, poprzez współpracę z policją, sądem, GOPS, szkołami,

- d) Przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu i przemocy w rodzinie, narkomanii,
  - e) Zakładanie Niebieskiej Karty rodzinie celem zdiagnozowania przemocy i zaplanowania pomocy,
  - f) Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w zakresie Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz realizacji procedury Niebieskiej Karty
  - g) Organizowanie i finansowanie szkoleń i prelekcji na temat różnego rodzaju uzależnień,
  - h) Przystąpienie do różnego rodzaju kampanii itp.
- 3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży poprzez:
- a) Promowanie zdrowego stylu życia dzieci i młodzieży poprzez organizowanie i finansowanie zimowego i letniego wypoczynku.
  - b) Realizacja i finansowanie programów, warsztatów oraz przedstawień profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i innych uzależnień.
  - c) Finansowanie szkoleń dotyczących narkomanii.
  - d) Organizowanie zajęć sportowych i innych dla dzieci i młodzieży oraz dofinansowanie tych działań jako alternatywnych form spędzania wolnego czasu i zapobiegających powstaniu patologii społecznej.
  - e) Organizowanie i finansowanie wyjazdu dzieci i młodzieży do placówek leczenia odwykowego, zakładów karnych itp.
  - f) Zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży poprzez zorganizowanie i finansowanie różnego rodzaju zajęć pozalekcyjnych.
  - g) Utrzymanie punktu konsultacyjnego na terenie gminy. Rozszerzone zadania punktu będą dotyczyły również konsultacji i pomocy rodzinom, które dotknięte są patologią przemocy w rodzinie zjawiskiem narkomanii, jak również problemom alkoholowym.
  - h) Prowadzenie świetlicy dla dzieci na Kubalonce poprzez finansowanie bieżącej działalności, pokrycie kosztów personalnych opiekunów, dożywianie dzieci biorących udział w zajęciach oraz wyposażenie w pomoce dydaktyczne i sprzęt niezbędny do realizacji zajęć profilaktycznych.
  - i) Zakup materiałów i pomocy dydaktycznych niezbędnych do prowadzenia zajęć profilaktycznych przez pedagogów szkolnych.
  - j) Wspieranie przedsięwzięć – wymiany młodzieży, wyjazdów, wycieczek mających na celu promowanie zdrowego stylu życia oraz nabywania umiejętności gospodarowania wolnym czasem.
- 4) Wspomaganie działalności instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii :
- a) Finansowanie stałych opłat związanych z utrzymaniem i eksploatacją powierzchni użytkowej przekazanej na działalność świetlicy dla dzieci i młodzieży na osiedlu Istebna Kubalonka,
  - b) Udzielanie dotacji organizacjom pozarządowym (jednostkom nie zaliczanym do sektora finansów publicznych).
  - c) Zakup materiałów informacyjnych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, które będą przekazywane podczas prelekcji i wizyt dzielnicowych w szkołach.
  - d) Urządzenie placu zabaw przy Szkole Podstawowej Nr 2 w Istebnej Zaolziu oraz modernizacja sali gimnastycznej w Szkole Podstawowej Nr w Koniakowie.
- 5) Pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontaktu socjalnego :
- a) Praca socjalna pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

6) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art.13.1 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego poprzez:

a) Prowadzenie kontroli w punktach sprzedaży napojów alkoholowych

7) Ograniczenie dostępności alkoholu, realizowane w szczególności poprzez:

a) prowadzenie działań zmierzających do wyeliminowania nieprawidłowości, w zakresie obrotu napojami alkoholowymi na terenie Gminy Istebna, a w szczególności dotyczących:

- naruszania zakazu promocji i reklamy napojów alkoholowych,
- niedozwolonego podawania napojów alkoholowych osobom nieletnim i nietrzeźwym,
- prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych,
- występowanie do policji o wszczęcie postępowania w sprawach o naruszenie ograniczeń ujętych w pkt 1, na podstawie materiałów zgromadzonych przez GKRPA.

V. REALIZATORZY I PARTNERZY UCZESTNICZĄCY W REALIZACJI PROGRAMU:

- 1) Referat Społeczno-Administracyjny Urzędu Gminy Istebna
- 2) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Istebnej
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Istebnej
- 4) Świetlice środowiskowe
- 5) Szkoły i Placówki Oświatowe
- 6) Gminny Zespół ds. Oświaty w Istebnej
- 7) Policja
- 8) Sąd Rejonowy i Okręgowy
- 9) inne,

VI. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH:

- 1) Ustala się wynagrodzenie dla Przewodniczącego Komisji w wysokości 500, 00 zł brutto (słownie: pięćset złotych 00/100) miesięcznie.
- 2) Wynagrodzenie w wysokości 120 zł brutto (słownie: sto dwadzieścia złotych 00/100) przysługuje członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych za każdą z następujących czynności:
  - a) Udział w posiedzeniu komisji
  - b) Przeprowadzenie kontroli punktu sprzedaży napojów alkoholowych,
  - c) Przeprowadzenie interwencji w stosunku do osób nadużywających alkohol,
  - d) Udział w szkoleniach,
  - e) Reprezentowanie komisji w sądzie w sprawach związanych o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego.
- 3) Wynagrodzenie wypłacane jest na podstawie listy obecności zatwierdzonej przez Sekretarza Gminy.

WÓJT

mgr Henryk Gazurek